

EPERJESI LAPOK

Sárosmegye s városainak társadalmi s gazdasági érdekeit képviselő hetilap.

Az eperjesi „Széchenyi-kör“ és a „sárosmegyei gazdasági egyesület“ közlönye.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal:

főntca, 328-ik szám alatt,
az Eperjesi Bankegylet könyvnyomda-helyiségeiben.

Ide intézendő minden a lap szellemi részét illető közlemény, valamint előfizetés, hirdetés és a kiadás körüli panaszok.

Megjelen: minden szombaton.

Előfizetési ár: vidékre postán vagy helyben hazhoz küldve:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „

Hirdetéseket elfogad: Haasenstein és Vogler Budapestben és Bécsben, G. L. Daube m. Frankfurtban.

HIRDETÉSI DIJ:

háromhasábos petit sor egyszeri hirdetése 5 kr., többszörös hirdetés jutányosabb.

— Bélyegdíj: minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyitlér minden sor 10 kr.

Kéziratok és levelek vissza nem adatnak. — Bérmentetlen levelek csak ismerős kezektől fogadhatók el.

Néhány őszinte szó kereskedőink és iparosaink érdekében.

A kassai kereskedelmi- és iparkamrába az eperjesi képviselők második választása megejtetett e hó 9. és 10-kén.

Az első választás meghiusult.

Ezen második választásnál is végtelen csekély volt az érdeklődés, pedig az érdeklettek a helyi lap útján is be valának hívva. Minek tulajdonítsuk hát ezen valóban feltűnően szomorú jelenséget, tüneményt?

A megyében össze van írva 1888 iparos és 435 kereskedő, mindkettejének legnagyobb része magában Eperjesen. Hogy idegenek ide nem fáradtak szavazni, könnyen megmagyarázható, de hogy Eperjes ipart és kereskedést űző lakóinak még csak minden 10-ik embere se jött fel a városházára, két nap hosszat reggeltől estig, szavazatát beadni: ez oly symptoma, mely a hazafi-keblet mély szomorúságba ejti, és megszegyenítő nyilvánítani, miképpen a helybeli kereskedők közül csak 12, a kézművesek közül pedig éppen kettő adta be szavazatát önmaga képviseltetésére, holott Sárosmegye vagy 6000 frttal járul évente a kamara fenntartásához. E téren a passiv ellentállás helytelenül van alkalmazva.

De hát hol, miben kell keresni okát ezen példátlan apathianak?

Azt hiszszük, leginkább azon elkeseredésben, — mely megszállta a kebleket az üzlet és ipar rosz menetele miatt, melynek okait fűrkészni nagyon is meszsze vezetne.

De épp azért nem kell elhagynunk önönmagunkat, de képviselőink által törekednünk kell előmozdítani a javulást, leg-hathatósabban a kamara közvetítése útján, mert az elcsüggedésnél jobb elv a „segíts magadon“, és a beszéd szava hatásosabb a hallgatásnál, mert „a néma gyermeknek anyja sem érti szavát“.

Másrésztől igaz, hogy a kamrákat, ezen szakavatott organumokat, a magas kormányzati körökben nem méltatják elegendő figyelemre, holott inkább az elméleti fogalmak és a formalismus szereznek maguknak érvényt, a gyakorlati életnek postulatumai előtt, melyek a közvetlen érintkezésből merített megfigyelésből erednek. Ezen állításnak kézzel fogható bizonyítékát éltük meg e napokban, az országgyűlési igazságügyi bizottság abbéli véleményezésében, mely szerint a tőzsdebiróság (Börsengericht) — kétségkívül a legjobb, legolcsóbb, leggyorsabb bíróság az országban — egy bírói jogtudós személyt kapjon elnökül. Ezen nézetet azonban a miniszterelnök szerencsére nem látszik osztani.

Az iparoskörökben uralgó közönyösség egy másik indoka az iparos testületek (czehék) feloszlásában keresendő.

Az 1872-ki új „Ipartörvény“ eltörölte a czehéket, a helyett, hogy reformálta volna azoknak időszerűtlen elavult szabályait, különösen azt, mely a mesterré lévelt — tehát az önálló munkát — a meglévő mesterek censurájától tette függővé. A czehék helyébe ezen törvényezikk mit helyeztet? egy nagy semmit, az „Ipartársulatokat“, melyek csak

nehány nagy városban, s ott is elég élehetlenül, alakultak, leginkább azon okból, hogy vagyonukat megmenthessék (83. §.); a vidéki 10–20,000 lakosu városokban pedig rendszeren elmaradtak egész a mai napig.

Az idézett törvényezikk 1-ső §-sa így hangzik: „A magyar korona területén minden nagykoru egyén, nemre való tekintet nélkül ezen törvény korlátai közt, bármely iparágat, ideértve a kereskedést is, bárhol önállólag és szabadon gyakorolhat“.

Igen ám, de a törvény korlátai közt nem áll a „készültség“, „képzettség“, — s mi volt következménye? Hogy boldog, boldogtalan, akár tudott hozzá valamit, akár nem, önálló akart lenni, s lett is, — hisz a szabó vagy czipésznek üzletberuházása csak pár forintba került, — a kereskedő pedig hitelre talált. — Mindkettő tartotta ugyan magát egy ideig, az azonközben hasonlóan felszabadított pénzláb jótékonyaságából, de mikor már az uzorás sem talált exequálni valót, — bekövetkezett rohamosan a sok bankerott, Ausverkauf, vagyonátíratás a kereskedőknél, az iparosnak ajtaján bekopogtatott a nyomor, kinek, — mivelhogy a közben meg is nősült, — annál siralmasabb lón állapota.

Valamint a roszul alkalmazott szabadság és humanismus általában, a helyett, hogy javítana, púsztit; ugy ezen 1872-ki iparszabadság is egy évtizedre hátravetette hazánkban a kézműipar fejlődését, a munka utáni vagyonosodást, és számtalan koldust csinált,

TÁRCZA.

Az aradi Golgotha.*)

Jelige:

„Judás utódi, mondom élni fognak
Még hosszú ezred-évekig talán, —
De az elárult eszme újra felkél
A harmadik nap fényes hajnalán, —
S hirdetni fogja égi glóriával
A messiások átvért oldalát, —
Mutatva, hogy bakóik lándzsa-éle
Csupán a port, a testet járja át!
A sir alól, a mély börtön fenékről
Kitor a szárnyas, büszke gondolat,
S mégis kivívja fényes győzedelmét!
A messze föld fölött s az ég alatt!
Mert Messziás leend minden nagy eszme,
A melynek mindig kész a Golgotha —
De bár reá legmélyebb sir borul:
Egy sem marad feltámadatlanul!
Hallelujah! az Eszme sorsa ez!“
(Iskarioth, V. felv. 5. jel.)

Dr. Várady Antal.

Hullj le véres fátyol s mutasd meg a képet,
Melynél gyászosabbat a magyar történet
Nem irt fel lapjára!
Lássuk a hősöket, a kik a csatákban
Legelől jártanak s most is büszkén, bátran
Mennek — Golgothára!

Szabadságért vonták ki a fényes kardot,
Szabadságért vívtak dicső, véres harcot
S most lánczot csörgetnek!
Nem, nem az ellenség tette rabbá őket,
A gaz Judás adta által a dicsőket
A zsarnok ellenek!

Őszi köd felhője borong a táj felett,
Le-leseper a szél egy-két falevelet,

*) Szavalt a 1881. márczius 15-én a Collegium disztermében rendezett ünnepélyen a szerző — Kósa Barna.

Haldokló-félben van a dicső természet,
Megölte a nyarat a lassu enyészet;
Nincs virág a tájon . . . nem dalol a madár . . .
Halál-csendben mereng a letarolt határ . . .
A halkán siró szél aszott füvet lenget . . .
De mi az?! mi láрма veri fel a csendet?!

Csikorog a kapu,
Az aradi várnak kapuja, dob perdül,
Trombiták rivalgnak . . . távoli tornyokban
Reggharangzó csendül . . .
Imára! Imára!
Hív a harang szava! Fel, buzgó imára!
De ki tudna mostan imádkozni, midőn
E menetet látja?!

Villogó szurnyok közt
Kisérnek négy hőst a gyászos vesztőhelyre,
Isten, hol villámod, mely hóhérait
Szétzúzza, leverje?!

Kiss Ernő, Dessewffy,
Lázár Vilmos s Schweidl állnak egymás mellett,
Schweidl kezében tartja, melyen a Messziás
Meghalt, a keresztet . . .

Szemeikben látszik
Az üdvezülésnek mennyei szent lángja . . .
Homlokukon fénylik a vértanúságnak
Tövís-koronája!
Hangzik az ítélet:
„Pártütők! Lázadók! Felségsértők vagytok!
Fegyverrel álltatok ellent hadainknak,
Most ezért meghaltok!

De kegyelem útján
A bitó-haláltól ti megmenekedtek,
Helyette a lópor s ólom vetend véget
Ifju élteteknek!
Töltsetek, katonák!“
— A négy hős tábornok készül a halálra,
Szemüket beköték . . . a gyilkoló golyót
Várják térdénállva . . .

Fegyverek dördülnek . . . !
A térdelők közül földre borul három . . .
Szívök vére piros gyöngy módjára ragyog
A tonnyadt virágon . . .
De Kiss Ernő még él . . . !
Iszonyat . . . ! a golyó csak vállát találta,
Ott vergődik . . . s' csak az újra dördült fegyver
Hozott halált rája . . . !

Az elvérzetteknek kilencz bajnok-társa
Be van még a várnak börtönébe zárva, —
Ott figyelnek némán 's a midőn meghallják
A löfegyvereknek hangos ropogását:
Tudják, mit jelent ez! S imázní kezdenek,
De az ima helyett átokra gerjednek, —
Im nyilik az ajtó . . . de nem szabadságra,
Hanem a halálra, csuf bitó-halálra!

Elvezetik őket oda, hol a róna
Terén zordonan áll kilencz akasztófa . . .
Ezek látására hős arcuk elsápad,
'S haragos ajkakkal morogják: „Gyalázat!
Nem vagyunk mi latrok, — minket, katonákat
Megillet a golyó — 's ime mily gyalázat,
Bitón végeznek ki tolvaj 's lator-módra,
Mintha érdemesek sem volnánk golyóra!?

Hiába beszélnek! Törve van a pálcza,
Alig van idejük egy kis búcsuzásra,
Mert a bakó int már, hogy megkezdí művét
'S első áldozatul Pöltenberg előlép . . .
Egy rövid percz mulva Igazság honába
Szállott fel hős lelke . . . Török jó utána,
Őt pediglen Lahner és Knezich követik
'S utánok Nagy Sándor lép fel, mint ötödik!

Fenn, a vesztőhelyen büszkén ekként rivall:
„Éljen a szabadság s az elárult magyar!
Hazámért halok . . .“ — nem végezheté szavát,
Mert a gyilkos hóhér kicsavará nyakát; —
Utána Leiningen és Aulich veszték el,
Majd pedig Vécsey s végsőnek maradt fel

kik vagy Amerikában keresnek jobb világot, vagy keservesen nyomorognak (Bar tagadhatlan, hogy e tekintetben más kedvezőtlen factorok is közrehatottak.)

Ezen elzüllesnek és szétszórtságnak, mely a reformálandó czéhek egyszerű eltörlésével beállott, s a velejáró kontárkodásnak végét vetendő, a földmivelési-, ipar- és kereskedelmi miniszter, az annyira belátó és tevékeny br. Kemény Gábor, egy nagy- (de mégsem legnagyobb) részt szakértőkből álló enquetet hívott a mult hetekre össze, s nem unta meg 9 napi ülésekben meghallgatni azoknak nézetait, a jövőendő ipartársulatok szervezkedése, hatásköre, a tanoncok felvétele, iskoláztatása, felszabadítása, a segédek vándorlása, az önálló iparüzletre elmaradhatlanul szükséges készütség kimutatása, stb. felől; nemkülönben a kereskedők és gyárosok viszonyairól, s reménytelve várunk egy állapotainkhoz mért, életrevaló ipartörvényt.

(Vége kör.)

B. J.

Városi közgyűlés.

A városi képviselő testület folyó hó 16-án hosszas szünetelés után közgyűlést tartott, a melyre — daczára a letárgyalandó ügyek érdekes sorozatának — elég csekély számban jelentek meg városunk atyái. Ezen sajnós körülmény képviselő testületünk kebelében fájdalom! igen gyakori s ez korántsem hathat kedvezően városunk sokoldalú érdekeinek előmozdítására, mert ha már azon polgártársaink is közönyt viselnek városi ügyeink irányában, a kik vagyonuk, értelmi tőkéjük avagy a közbizalom kívánatánál fogva jogosítvák annak munkálására, úgy méltán indokolt azon aggodalmunk, hogy városunk a hanyatlás lejtőjén még tovább is fog haladni. — De térjünk tárgyunkhoz.

Elnökölő polgármester a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítván, mindenek előtt szomorú kötelességet teljesít, midőn városunk tisztí főorvosának Dr. Kovács Antalnak félikora küszöbén bekövetkezett gyászos halálát hivatalosan jelenti. Ennek kapcsán mélyen megindult hangon emlékezett meg a korán kiszünetelt ifju tudós — főképp közegészség-ügyünk terén szerzett — érdemeiről. — A közgyűlés jegyzőkönyvében adott kifejezést ezen vesztés feletti fájdalomának s egyuttal a közügy érdekében elhatározta, hogy az üresedésbe jött városi főorvosi állomás melóbb történendő betöltése céljából f. év ápril havának 1-jeig pályázat hirdetendő.

Ez után az ünnem épült díszes városi színház megnyitási ünnepélye alkalmából indítványoztatott, miszerint ezen nagy jelentőségű ritka városi ünnep legalább a napi sajtó útján hirdettesék széles e hazában. Ezen indítvány általános helyesléssel fogadtatott s a város jegyzője megbízott, miszerint az Eperjes városi színház megnyitásának

Damjanics, a hősök hőse, ki így szóla,
Mielőtt felvonták volna a bitóra:

„Én valék a veres-sapkások vezére!
Mindig első voltam, midőn a harc-térre
Kellott vinni hadam, most leghátul hagytak,
Végso martyrja én vagyok e bús napnak!
Az igazságrért megtagadtam nemzetem,
Követem a zászlót s az alatt küzdöttem,
A melyre szabadság s igazság volt írva,
S e miatt kell ténem mostan gyászos sirba!

Gúnyol most e rongyhad, melyet a csatákban
Vitézeim elől gyáván futni láttam, —
Most bitóra von fel, sárt dobál nevünkre,
De hazánk ünnepe szentel emlékükre; —
Az eszme nem vész el, melyért mi meghalánk!
Isten veled hű nóm . . ! Isten veled hazám . . !
Jer hóhér! Mért reszketsz!? Halványabb vagy nálam.
Vigyázz, hogy össze ne kuszáld a szakállam!

Midőn a hóshöz nyult a hóhér: reszkett, —
Befejezé művét — mond: „elvégeztetett . .“ —
A katonaság a tiszt vezényszavára
Ezután soronként letérdelt „imára!“ — — —
Hova szállt imájuk? Tán csak nem az égbe?!
Nem oda, hanem mély pokol fenekére!
De a magas égből, hova a szem nem lát!
Tizenhárom zengé a vértanuk dalát!

Legyen áldott a hely, hol ok kinszenvedtek,
Legyen oltár, hova búcsura menjenek
A honnak fiai s lelkes leányai
Emlékükre lelkes könnyeket hullatni;
Legyen áldott a föld, a melynek fűvére
Kiomlott négyüknek piros, meleg vére;
Nőjön ott dusabban a kalász s szebb legyen
A tavasz virága ottan, mint más helyen; —
Dusabb is a kalász, szebb is ott a virág,
Hisz hősök vértől kölcsönzi illatát . . .
Legyen áldott a föld, hol e virág terem,
A te szép virágod, dicső honszerelem!

ünnepélyét hirdalok útján jelezze. Hivatalos meghívás — az idő rövidsége miatt — most már szét nem küldhető.

Az adott körülmények között, igen természetes, mást nem is határozhatott ezen közgyűlés, mert bizonyos körökben azt hiszik, hogy ily nagy horderejű nemzeti jellegű ünnepélyt elég ha csak a magunk körében rendezzük, s azért tulságos egyéni szeretetünkben jó eleve lefoglaltunk az új színházban minden gondolható helyet s így most hivatalos jellegű meghívásokat többé nem is küldhetünk sehova. Tehát végre is úgy történt a mint az egyesek akarták, mert sikerült a városi közgyűlést megelőzniök.

Ugyancsak az előbbi indítványval kapcsolatosan lett fölhozva azon eléggé meg nem róható körülmény is, hogy ezen, városunk részéről ropant áldozatok árán fölszerelt díszes színcsarnok nemelyek előtt oly kevésbé képezi a kegyelet tárgyát, hogy annak legkevesebbé tűzmentes falai között csak úgy szivaroznak mint akár a kávéházban avagy csapszékben. Ebből kifolyólag a jelenlevő városi kapitány fölhívott, hogy a lehető legnagyobb szigorral őrködjék a felett, hogy ezentúl ily visszaélések a színház épületében egyáltalában elő ne forduljanak.

Dr. Mosászky Győző v. képviselő kérdést intéz a polgármester s illetőleg a városi tanácshoz az iránt, hogy van-e tudomása, s ha igen, miért engedi az épülfőfelben levő róm. kath. felsőbb leánytanodához szükségelt épület anyagot a fő- és magyar utcán fuvaroztatni, holott ennek következtében az utcák kövezete, — melynek fontartására a város évente oly jelentékeny összegeket áldoz, — tetemesen rongáltak; ennél fogva kívánatosnak tartja ezen fuvarozásnak más, eddig még ki nem kövezett utcákra való terelését. Ennek ellenében Molitorisz István, Jelenik-Almássy István és Richnavszky Nándor v. képviselők tagadják, hogy bárkinek is jogában állana a város bármely utcáját egyedül azon okból, hogy a kövezet kiméltessék, a közlekedéstől elzárni, s ez annál kevésbbé tehető, a mennyiben minden, városunkba jövő székértől előre lefizetik a kövezeti vámot, s ha eddig akár a fő- vagy bármely mellék utcán építkező szabadon fuvaroztatta a szükségelt épület anyagot kövezett utcákon, egyáltalában nincs ok, hogy a fölhozott építkezés alkalmából külön rendszabályok alkalmaztassanak. Ennél fogva kéri a napirend fölvetését. A közgyűlés ezen utóbbi álláspontot foglaltván el, a napirend ügyeinek tárgyalásához fogott. — Erről majd a legközelebbi alkalommal. (r. t.)

Eperjesi Széchenyi-Kör.

Tek. Vandrák András ur, az eperjesi Széchenyi-kör tiszteleti tagja, a kör könyvtárát ily című beces művel ajándékozta meg: Gróf Széchenyi István és az akademia megalapítása, a Széchenyi szobor leleplezése alkalmából írta Szász Károly. Fogadja a mélyen tisztelt adományozó érte a kör halás köszönetét. A könyvtárnok.

Felhívás

az eperjesi jogakademia gyámolítására!

A harmadfél évvel ezelőtt újra megnyitott, s ágostai protestáns egyházunkban egyedül álló eperjesi jogakademiának jövődjére is teljes biztosítása, egyházunknak mintegy becsületbeli kérdése.

Még nincs itt az idő, hol protestáns egyházunk nyugodtan adhatná át tanítványait, felsőbb iskoláit, s ezek között különösen az egyetlen jogakademiát, az állam teljes hatósága alá.

Van még ma is — bizonyos, ki nem fejezhető, életerős szellem egyházunkban és iskoláinkban, melyet pótolni semmi nem képes, s melyet e szerint fenntartani és híven őrizni minden magyar honi protestánsnak szent kötelessége!

Hatalmasan szól ezen felül az eperjesi jogakademia fentartása mellett annak több mint fél-százados multja, és különösen a magyar kultúrának, irodalomnak és nyelvnek terjesztése a nem magyar ajku felőlön!

Elősmerve ezen nézpontok kiváló fontosságát, — egyház-egyetemünk, — Sáros vármegye, — Eperjes városa és polgársága, a szomszédos megyék pártfogósága és intelligentiája, valamint egyes kiváló férfiak, — az utóbbi években is, nem csak szellemi, de anyagi támogatásban is részesítették az eperjesi jogakademiát.

De bármilyen nagymérvű e pártfogás, — még mind nem elegendő arra, hogy megfelelőjünk azon igényeknek, melyeket ily jogakademiától az állam és saját egyházunk is megkíván!

A jogakademiának jövődjére biztosítva még nincs!

Az isteni gondviselés immár anyagilag kissé jobb évet virrasztott hazánkra!

Fordulunk tehát most, két protestáns egyházunk minden tagjához, sőt a magyar kultúrát szíven viselő a haza minden fiához, — méltóztassék anyagi segélyben részesíteni intézetünket!

A segélyezésnek minden neme elfogadható, pénzsegély egyszer mindenkorra, — örök alapítvány csak kamatfizetés mellett; évek során, vagy évek mulva fizetendő tőke stb

Tisztelt honfitársak!
Egyházunknak ereje! a szabadon fejlődő szellem, a szabad szó és a kölcsönös támogatás. Ez századokon keresztül egyházunkban csodákat mivelt!

Semmi kétség! Ezen szellem él még ma is!!
Budapest, márczius 7-én 1881.

Bánó József,
az eperjesi főtanoda kerületi felügyelője.*)
Dessewffy Kálmán,
országos képviselő.

Dr. KOVÁCS ANTAL.

Városunkat az utolsó napokban nagy és érzékeny csapás érte. Márczius 15-én, ez örökké emlékeztető napon, kísértük impozáns részvét mellett örök nyugalma helyére városunk derék főorvosát.

Dr. Kovács Antal, fájdalom! oly korai elhúnyta által, városunk érdemekben kitünő s példás lelkiismeretességű, buzgó tisztí főorvosát, — a helybeli orvosi kar jellemes, collegiális érzelmű vezérét, — a hazai orvosi testület a legszebb reményekre jogosító erőinek egyikét, — a szenvedő emberiség egy önzéstelen, széles tudományu s tapasztalatu, nemes támogatóját vesztette.

Egy fiatal, forrón szeretett családjának, hazájának s az emberiségnek élni vágyó élet oltatott el, midőn a gyilkos kór őt körükből kiragadta. S ő maga, nem hallgatva orvos-barátai kezérét, intéseikre, ernyedetlen s nyugalmat nem ismerő lelkiismeretes munkássága által csak siettetta a veszélyes bántalom teljes kifejlődését — halálát.

A súlyos csapás terhe alatt képtelenek vagyunk a boldogult rövid, de annál áldásosabb munkásságának csak távolról is hű képét adni. Példátlan kötelességérzetét s munkásságát eléggé jellemzi azon egy tény, hogy orvosai sürgető tanácsa daczára, terjedelmes s ferasztó hivatalos írásbeli teendőit egészen folyó hó 7-ig önmaga vitte s csak e napon, midőn a hosszú szenvedés alatt összerokadt és teste már végkép megtagadta a szolgálatot, csakis ekkor, tehát halála előtt 6 nappal volt rábirható arra, hogy magát betegnek, azaz egészen szolgálatképtelennek jelentse. A kötelességérzet egy magasztos, valóban antik példája!

Halála egyhamar ki nem tölthető ürt hágy városunk s megyénk közegészségügyi személyzetének sorában. De egyenesen pótolhatlan vesztésedet szenvedett elhúnyta által városi kórházunk.

Egyedül az, a ki kórházunknak egy Dickens tollára érdemes állapotját ismerte s azt a dr. Kovács önfeláldozó, semmi akadálytól s kellemetlenségtől vissza nem riadó munkája által teremtet s úgy a kor, mint a tudomány és humanitás igényeinek telhetőleg megfelelő mai kórházunk állapotával egybeveti, — egyedül csak az birhat fogalmával annak, mily óriási munkát végzett a szenvedők ezen, maga is gyöngé és szenvedő barátja. Mindaz, a mi kórházunkban ma jó, czélyszerű s a gyógysikert elősegítő, biztosító, mindez az ő műve s szívós munkájának bélyegét viseli magán épen úgy, mint például a kórházi fehérmű, melyet a legutolsó darabig sajátkezűleg jegyzett és számozott.

S e kórházon, áldásos munkásságának eme, őt soká túlélő kedvencz teremtményén csüngött a boldogult, mondhatni szenvedélyes szeretettel. Szél, eső, zimankós idő, orvosainak tilalma, — semmi sem akadályozhatta abban, hogy — a mig csak járhatott — oda naponként a legpontosabban el ne járjon. S midőn magán-gyakorlatát, szenvedő állapota miatt már tetemesen megszorítani, sőt végre egészen abba is hagyni volt kénytelen, szeretett kórházába még mindig el-el járogatott, és a midőn már ezt sem tehette többé, a kórházi gondnok naponkénti jelentései által igyekezett magának tudomást szerezni minden egyes betegről s mindenről, a mi a kórházban történt.

Pillanatig sem kételkedhetünk azon, hogy városunk nemes képviselőtestülete méltányolni fogja az elhúnyt ezen, bár fájdalom! rövid, de annál eredménydúsabb, rendkívüli tevékenységét, s hogy a szokott és eddig minden egyes esetben tanusított liberalitással fog gondoskodni az annyira sújtott özvegy és árva sorsának lehető enyhítésén. Mert — szomorú illusztrációja azon állításnak, hogy orvosaink gyorsan gazdagodnak, — 10 évi fáradságos s életét gyorsan felemészítő orvosi gyakorlat után, ezen buzgó hivatalnok s önzetlen emberbarát halálos küzdelme még azon birasztó gondolat által is kínosabbá tétetett, hogy kimondhatatlanul szeretett családját nemcsak árván, de szegényen is kénytelen itt hagyni.

Igazi humanitással ápolt szegény betegeknek sok ezerszeres áldáskívánataim kívül, forrón sze-

*) A netaláni adakozás Bánó József felügyelőhöz küldendő márczius végeig Budapestre Ferencz József rakpart 2-ik sz. I. em. Azontúl Osztrópatakra Eperjes felé, utolsó posta Kis-Szeben.

Vermischtes.

Dr. Anton Kovács, Stadtphysikus von Eperjes verschied nach langem Leiden am 13-ten d. M. früh um 1/2 6 Uhr; ihn raffte die Lungenchwindsucht im 35. Jahre seines Lebens und im 7-ten Jahre seiner glücklichen Ehe dahin. Mit aufrichtiger und tiefgefühlter Theilnahme trauern auch wir mit der Familie und der ganzen Stadt um diesen ausgezeichneten jungen Arzt, dem wir schon im Interesse des Sanitätswesens, ganz besonders aber im Interesse des von ihm regenerierten städtischen Krankenhauses ein recht langes Leben gewünscht hätten. Und jetzt, da er uns entrissen worden, rufen wir ihm mit den Gefühlen der Hochachtung, des Dankes und der Liebe in seine stille Gruft nach: Ave pia anima! Segen über seine Aiche!

Die Vorbereitungen zu den Vorstellungen, welche bei Gelegenheit der Eröffnung des Theaters stattfinden sollen, werden emsig betrieben.

Berichtigung. Die in No 51 der „E. L.“ vom vorigen Jahre auf Grund des allgemeinen Tagesgesprächs durch mich veröffentlichte Notiz, daß ein gewisser nach Amerika ausgewandeter H. Stronzer dort zwei Individuen vergiftet habe, und in Folge dessen gehängt worden sei, ist nach authentischen Quellen unwahr, was auch hiermit berichtigt wird. Daß unter

H. Stronzer nicht Thomas Stronzer zu verstehen ist, braucht nicht erst gesagt zu werden. Letzterer lebt in New-York wo er als Agent thätig ist. Der Einsender.

Die Repräsentanten der Stadt haben am 16-ten d. M. Nachmittags um 3 Uhr auf dem Stadthause eine Sitzung abgehalten, deren Verlauf wir im ungarischen Theil unseres Blattes ausführlich mittheilen.

Hoftrauer um den Czar. Die offizielle Zeitung vom 15-ten macht kund, daß „auf allerhöchste Verordnung die Hoftrauer um Se. Majestät wil. Alexander II. Kaiser von Rußland vom 15-ten März l. J. angefangen vier Wochen lang getragen werden wird.“

Das Weinbau-Stammbuch, welches im Auftrage des Ackerbau-Ministeriums zusammengestellt wurde und in welchem die zum Verkauf bestimmten und 100 Hektoliter übersteigenden Weinvorräthe eines jeden unserer einheimischen Weinproduzenten verzeichnet sind, wurde allen inländischen Behörden, Gewerbekammern, Landbauvereinen, den größeren Weinhändlern und allen ausländischen Consulaten zugesandt; außerdem wurde es Herrn L. Polner in Commission gegeben und ist dort um 40 fr. durch Jedermann zu kaufen. (M. F.)

Aus authentischer Quelle wissen wir, daß der Wiener Bankverein und Bodenkreditanstalt die gesammten Aktien der Nima-Murány-er und Döb-er Gesellschaft um 5200 Gulden für je eine Aktie käuflich zu übernehmen gelassen sei, und daß zu diesem Zwecke schon eine General-Verammlung der Gesellschaft beru-

fen (21. März) wurde. Dies ist die erste Eisenwerksgesellschaft Ungarns, mit unerhöplichen Eisenstein-gruben, großen Wäldern, Steinkohlengruben, Walzwerken und vollständiger Einrichtung.

Getreideeinfuhr aus Rußland nach Ungarn. Die „B. A. Ztg.“ behauptet, daß sie Gelegenheit gehabt habe, das Telegramm eines Odeffaer Bankiers an eine Pester Firma zu lesen, aus welchem ersichtlich sei, daß man in Odeffa auf ungarische Rechnung 100,000 Pud (1 Pud = 40 Pfund) Weizen gekauft und auch schon nach Fiume verfrachtet habe. Der Odeffaer Com-missär habe zu diesem Zwecke einen Dampfer gemietet, welcher 115 Kilogram für 1 Franc 80 Centimes, d. h. einen Zollentner für ungefähr 65 Kreuzer transportiert. Soweit der vielschneidende Mitarbeiter des angeführten Blattes. Nur bedauern wir, daß sein Bericht diesmal gefestardslos ist, nachdem die Nachricht von der Ueberfüllung der Odeffaer Magazine durch die neuesten dorthier kommenden Berichte dementirt wird. M. K. L.

Wir machen unsere g. Leser auf die Annonce: „Carl Steffel, Samenhändler und Handelsgärtner in Teichen“ aufmerksam; diese bei der im September vorigen Jahres ebendasselbst abgehaltenen Ausstellung mit dem Staatspreise und der goldenen Medaille prämiirte Firma verdient besten empfohlen zu werden, und findet dieselbe auf Verlangen Jedermann seinen Catalog gratis und franco zu.

Fruchtpreise

vom 18. März 1881.

Roggen per 100 Kilogr.	fl. 10.—	10.50
Weizen „ 100 „	10.50	11.50
Gerste „ 100 „	6.50	8.—
Hafer „ 100 „	5.—	5.75
Mais „ 100 „	6.25	6.75
Erbsen „ 100 „	9.50	11.—
Linsen „ 100 „	13.—	18.—
Bohnen „ 100 „	7.25	8.25
Erdäpfel „ 100 „	2.25	—

A vasuti vonatok menet- és érkezési ideje.

Eperjesen, f. évi október 15-től kezdve.

Eperjes—Oderberg.			
Eperjesről ind.	8 6. 01 p. reg.	Oderbergbe érk.	4 6. 49 p. másn. reg.
Oderbergéről	5 „ 45 „ estv.	Eperjesre	9 „ 56 „ „
Eperjes—Budapest.			
Eperjesről ind.	8 01 p. reg.	Budapestre érk.	7 08 p. estve.
Budapestről	9 „ 08 „ estv.	Eperjesre	7 „ 33 „ reg.
„	10 „ 50 „ „	„	8 „ 56 „ „
„	7 „ 34 „ reg.	„	8 „ 22 „ estv.
Eperjes—Tarnow.			
Eperjesről ind.	8 02 p. reg.	Tarnowra érk.	11 04 p. délb.
Tarnowról	1 „ 45 „ délb.	Eperjesre	7 „ 03 „ reg.
Eperjes—Ujhely.			
Eperjesről ind.	11 02 p. délb.	Ujhelybe érk.	7 04 p. estv.
Ujhelyről	3 „ 24 „ éjjel.	Eperjesre	9 „ 56 „ reg.
„	9 „ 06 „ reg.	„	3 „ 32 „ délb.
Eperjes—Kassa.			
Eperjesről ind.	4 02 p. reggel.	Kassára érk.	6 02 p. perc.
„	8 „ 01 „ „	„	9 „ 40 „ „
„	9 „ 08 „ estve.	„	10 „ 53 „ „
Kassáról	7 „ 56 „ reggel.	Eperjesre	9 „ 56 „ „
„	5 „ 52 „ estve.	„	8 „ 22 „ „

Kiadó-tulajdonos: Az Eperjesi Bankegylet.

Felelős szerkesztő: Hörk József.

1164. k. i. sz.

59 1—2

Pályázat.

A sz. kir. Eperjes városánál üresedésbe jött s 750 frt évi fizetéssel és 10 1/4 méter-ölnyi fajárandsággal javadalmazott

főorvosi

s egyuttal

városi kórházigazgatói állomás

az 1876. é. XIV. t. cz. értelmében betöltendő évén, ezen állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Pályázók a fent hivatkozott törvény értelmében felszerelendő folyamodványukat f. évi ápril hó első napjáig a városi tanácsnál nyújtsák be.

Eperjes sz. kir. város képviselő testülete 1881. évi mártius hó 16-án tartott közgyűléséből.

A czemétei fürdő-részvény-társaság rendes közgyűlése

folyo év ápril hó 3-án

délután 3 órakor fog sz. kir. Eperjes városa tanács-teremben megtartani, a melyre a t. cz. részvényesek ezennel az alapszabályok értelmében tisztelettel-jesen meghivatnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő bizottság jelentése.
3. A tiszta nyereség feletti határozat.
4. Netáni indítványok tárgyalása.

Eperjes, 1881. márczius 14.

A czemétei fürdő-részvény-társaság igazgatósága.

60

416. sz.

50 2—3

Örökeldási hirdetés.

A m. kir. vallás- és közoktatási minis-terium f. 1881. évi 842. számú rendelete alapján közhírré tétetik, hogy a mislyei kir. közalap. uradalomhoz tartozó

bologdi birtokban

örök áron fog eladatni és pedig: külön egy vizimalom, most erdőóri lak melléképületeivel és hozzátartozó 6⁵⁷/₁₂₀₀ hold mezei gazd. terület földdel . . . . . becsára 1962 frt 52 kr. és külön 65⁷⁰/₁₆₀₀ cat. hold erdő . . . . . becsára 9086 frt 50 kr.

Az eladás zárt ajánlatok mellett történik, melyekhez mint óvadék, az ajánlott összeg 10 száztőljárnak kell csatolva lenni és ki kell jelenteni az ajánlattevőnek, hogy az eladási feltételek előtte ismeretesek és azokat elfogadja.

A zárt ajánlatok folyó evi márczius hó 29-én déli 12 óráig, a mislyei kir. közalap. ker. főtisztviselőséghez beadandók, ugyanott tekintethetők meg az eladási feltételek és a fekvőség ténnyai.

A feltételektől eltérő, vagy utóajánlatok el nem fogadtnak.

Mislye, 1881. márczius 5.

Kir. közalap. ker. főtisztviselőség.

Das Wohnhaus

Nr. 54 sammt Garten, Untere Vorstadt, ist vom 1. Mai l. J. zu vermieten.

Näheres zu erfragen beim Eigenthümer

51 2—3

C. Bauernebl.

425. sz.

57 1—3

Árverési hirdetés.

A mislyei kir. közalap. főtisztviselőség részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az elősorolt következő

bérletek

az alább megjelelt időtől számítva hat egymás után következő évre nyilvános árverés útján bérbe fognak adni, nevezetesen:

1. A szepesmegyei koltsói birtok 11⁷³⁷/₁₂₀₀ hold 1881. évi október 1-től kezdve 6 évre zárt ajánlat útján.
2. A szepesmegyei koltsói korcsma és italméresi jog.
3. A szepesmegyei arnóthfalvi korcsma és italméresi jog.
4. A szepesmegyei tamásfalvi korcsma és italméresi jog.
5. A sárosmegyei mochnyai korcsma és italméresi jog valamennyi 1881. október 1-től kezdve 6 évre zárt ajánlattal összekötött nyilvános árverés útján.

Az árverés a koltsói birtokra és koltsói korcsmára folyó évi május 2-án, — az arnóthfalvi, tamásfalvi és mochnyai korcsma és italméresi jogra folyó évi május 3-án fog délelőtti 10 órakor Mislyén a főtisztviselőség irodájában megtartani, mely napig és óráig a zárt ajánlatok szinte ott beadandók.

A zárt ajánlatoknak el kell látva lenni az ajánlott összeg 10%-jával mint óvadékkal és azon nyilatkozattal, hogy az ajánlattevő a föltételeket ismeri és azokat elfogadja.

A bérleti föltételek Mislyén a főtisztviselőség irodájában és Mochnyán az erdészeti irodájában bármikor megtekinthetők, a föltételektől eltérő ajánlat vagy utóajánlat el nem fogadtnak.

Oly bérlő, ki bérhátralékkal tartozik vagy perben áll az uradalommal, nem versenyezhet.

Alsó-Mislyén, 1881. márczius 10.

M. kir. közalap. főtisztviselőség.

Papier-Confection.

(Elegante Adjustirung.)

1 Caset mit grossen Buchstaben in Gold- und Farben-Kunstprägung	2 fl. 50 kr.
1 Caset mil kleinen Buchstaben in einfacher Farbenprägung	1 „ 50 „
1 Caset mit Feldblumen, sortirt	1 „ 30 „
1 Caset Moiré, sortirt	1 „ — „
1 Caset Gnomon-Post, sortirt	2 „ — „
1 Caset mit Bulldog-Kopf in Farben-Kunsthoehprägung	2 „ 50 „
1 Caset Dessin a la Stickmuster	1 „ 50 „
1 Caset mit Elfenbeinpapier, flachgelegt	1 „ — „
1 Caset a la Cloture	2 „ 20 „
1 Caset weiss, sehr starkes Papier	— „ 70 „
1 Caset Habana, wie Zigarren gepackt, versiegelt	2 „ — „
1 Caset Original „Margaret“, Pergament-Imitation I.	1 „ 40 „

1 Caset Original „Margaret“, Pergament-Imitation II.	1 fl. 20 kr.
1 Caset Original „Margaret“, Pergament-Imitation III.	1 „ 10 „
1 Caset Leinwand-Imitation weiss, sehr stark	1 „ 30 „
Trauer-Caset I.	— „ 80 „
Trauer-Caset II.	— „ 80 „
Caset couleur sortirt	1 „ 50 „
Cassettes weiss, gerippt, satinirt oder couleur zu 35, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1, 2, 3 fl. und höher.	1 „ 10 „
Briefpapier in octav zu 100 adjustirt sehr stark, satinirt 80 kr., 1 fl. 1 fl. 10 kr.	— „ — „
Visitkarten, von 70 kr. bis 2 fl. per 100.	— „ — „
Briefcouverte zu Visitenkarten von 32—50 kr. per 100.	— „ — „
Couverte in Papier, Hanf, Leinwand von 25 kr. bis 6 fl. per 100.	— „ — „

Zu haben in grosser Auswahl in der

Buchdruckerei des Eperjeser Bankvereines.

A Pain-Expeller

 A ki e kitűnő szert csak egyszer, péld. köszvény, csúsz, tag-szakadás, reumatikus fogfájás stb. ellen használta, szívesen ajánlja tovább. E körülmény nagyon jellemző a Pain-Expeller jóságára nézve, valamint csak is annak tulajdonitotta, hogy e szer Magyarországon is minden reklám nélkül oly nagy szerepet elterjedésnek örvend.
 Kapható 40 és 70 krajczáros üvegekben **Budapest:** a főraktárnok Török J. úrnál, **Eperjesen:** Schmidt K., **Bártfán:** Sokalszki József gyógyszerész úrnál és csaknem minden nagyobb város gyógyszerüzaraiban. 32 4-11

Eine
Sauerquelle
 gehalt- und wasserreich, nahe einer Bahn gelegen, wird zu kaufen gesucht. Ganz ausführliche Angaben über Lage, Gegend, sowie Analytische und Verkaufsbedingungen wolle man adressiren sub Z. U. 1704. an
Haasenstein & Vogler
 Budapest. 52 2-2

KARL STEFFEK
 Samenhandler und Handelsgärtner
 in TESCHEN
 (an der Kaschau-Oderberger Eisenbahn)
 empfiehlt sein reichsortirtes Lager von
Gemüse-, Oeconomie-, Wald-, Gras- und Blumen-Samen,
 in ganz frischer und echter Qualität, ferner:
Obstbäume und Beerensträucher
 in den edelsten und ertragreichsten Sorten.
ROSENBAUMCHEN
 in den denkbaren blühendsten Sorten in allen Farben.
Weissdorn (Crataegus)
 das beste und billigste Material zur Anlage lebender Säume.
 Blumenpflanzen, Teppichbeetpflanzen.
 Alle anderen Gartenartikel für große und kleine Gärten in reichster Auswahl zu den billigsten Preisen.
Bouquets und Kränze aus frischen Blumen.
 Cataloge verfordere auf Verlangen gratis und franco.
 Bei der im September 1880 in Teschen abgehaltenen Gewerbe-Industrie, Land- und forstwirtschaftlichen Ausstellung mit dem Staatspreise und der goldenen Ausstellungs-Medaille prämiirt. 48

Gesucht wird zum sofortigen Antritt ein ehrlicher und verlässlicher
Wirthschafter
 der deutschen und slavischen Sprache mächtig, welcher im Stande ist, unter Oberaufsicht des Gutsherrn aber auch selbständig eine größere Wirthschaft zu leiten. Ab schriftliche Zeugnisse oder persönliche Vorstellung
 54 2-2
Herrschaft Kurima
 per Eperies.

Kundmachung.
 Das herrschaftliche Gut
MERNYIK
 im Zempliner Comitat, Bezirk Barannó, bestehend aus circa 850 Kübel Feld, Wiese, Gärten und Weide, dann Wohn- und Wirthschaftsgebäude im besten Zustande,
Winter- u. Sommerbau
 wird
 vom 1. April 1881.
 auf 6 nacheinander folgende Jahre in Pacht gegeben. — Die Licitation findet am 22. März Vormittags 10 Uhr in Agyagos statt. Pachtlustige können betreffs der Pachtbedingungen nähere Einsicht bei der Wirthschafts-Direction in Zamuto zu jeder Zeit nehmen. Versiegelte, mit 10% Badium versehene Offerte sind bis 21. März bei der Wirthschafts-Direction Zamuto Post Sokut einzusenden.
 46 3-3
Die Direction.

A gráci országos kiállitáson 1880-ban érdeméremmel ki-tüntetve.
TEMESVÁRI MÓR
 czipő-gyár raktára
BUDAPESTEN,
 király-utca 1. sz., b. Orczy-féle ház,
 nagyban és kicsinyben. ■

Nők számára:

Komod-czipők eberlastingból és bőrből	1 frt 80 kr.
Séta-czipők, divatos félczipők, finomak és diszesek	2 frt 20 kr.
Regatta-czipők csattokkal, finom eberlastingból vagy bőrből	2 frt 70 kr.
Regatta-czipők fénymázos orral, magas sarokkal legújabb szabás	2 frt 80 kr.
Regatta-czipők, ságrénből vagy zergebőrből szegezett kettős talppal, magas sarokkal, legújabb szabás	2 frt 80 kr.
Eberlasting-czugas topánok finomak, diszesek, fénymáz-orral	2 frt 70 kr.
Eberlasting-topánok ruganyhuzóval, magas kivágással, fénymázos orral, rokokó sarokkal legújabb szabásu	3 frt — kr.
Eberlasting czugas topánok, szivalaku metszéssel, sima talppal rokokó sarokkal, elegans szabás	3 frt 20 kr.
Bőrczugas topánok ságrénből, szögelt talppal, magas kivágással, legfinomabb kiállítás	3 frt 20 kr.

Urak számára:

Topánok erős ságrénből, erős talppal	3 frt 80 kr.
Borjubőr topánok vikszosak, erős duplatalppal, a legjobb minőség	4 frt 20 kr.
Borjubőr topánok keztubőrből, a lehető legjobb minőség	4 frt 50 kr.
Regatta félczipő nyári idényre, legjobb ságrénből, erős talppal	3 frt 60 kr.
Regatta félczipő fénymázos diszszel, legújabb szabás	4 frt — kr.
Csizmák erős vikszos v. ságrénbőrből magas szár srófolttalppal	9 frt — kr.
Gyermekczipők ságrénből vagy vikszos	2 frt 40 kr.
Leányczipők eberlasting és bőrből 1 frt 80 kr.—2 frt 40 kr.	2 frt 40 kr.
Gyermekczipők	60 kr.—1 frt 20 kr.

Megrendelések postán utánvét mellett vagy az előleg beküldése után gyorsan s pontosan teljesíttetnek. Nem alkalmas lábbeli a legkészségesebben kicseréltetik.
 Részletes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek meg. 49 2-7

Berger's medicinsche THEERSEIFE
 Durch medic. Capacitäten empfohlen, wird in den meisten Staaten Europa's mit glänzendem Erfolge angewendet gegen
Haut-Ausschläge aller Art
 insbesondere gegen chronische und Schuppenflechten, Krätze, Grund- und parasitäre Ausschläge, sowie gegen Kupfernase, Frostbeulen, Schweißfüsse, Kopf- und Bartschuppen. — **Berger's Theerseife** enthält 40 Percent Holztheer und unterscheidet sich wesentlich von allen übrigen Theerseifen des Handels. — Zur Verhütung von Täuschungen beghehre man ausdrücklich **Berger's Theerseife** und achte auf die bekannte Schutzmarke.
 Als mildere Theerseife zur Beseitigung aller
Unreinheiten des Teints
 gegen Haut- und Kopfausschläge der Kinder, sowie als unübertreffliche cosmetische Wasch- und Badeseife für den täglichen Bedarf dient:
Berger's Glycerin-Theerseife
 die 35 Percent Glycerin enthält und fein parfümirt ist.
 Preis per Stück jeder Sorte 35 kr. sammt Broschüre.
 Haupt-Versandt: Apotheker G. HELL in Troppau.
 Vorräthig in allen Apotheken der Monarchie. Haupt-Depots für: Eperies bei den Herren Apothekern J. Isépy, J. Krivoss und K. Schmidt. 10

Hausverkauf.
 Das einstöckige Haus Nr. 153 in der Ungargasse sammt einem Hausgarten, in gutem Zustand, ist sündlich aus freier Hand zu verkaufen.
 Näheres im Gesichte bei
A. ESCHNER,
 Hauptgasse Nr. 257.
 58 1-3

Egy rettentő betegség,
 melytől sok néposztály zaklattatik.

 E betegség a gyomornak kisebb rendtelenségeivel kezdődik, de ha elhanyagolják, megtámadja az egész testet, igen a vesét, a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, csak a halál szabadit meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalom, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelésnél szorongatást? Sötét kedélyű vagyok-e, kísértészedüléssel? Sárgás színezetű-e a szemek? Nincs-e fődve a fülkelésnél a nyelv, torok, s a fogak vastag nyákkal, kísértés a száj rosz ízével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerincben? Nincs-e a jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagyobbodnék? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erősen van-e színezve, ülepedéssel összekötte, mely az edényben rövid idő múlva meglátszik? Étkezés után nincs-e összekötte az emésztés a has felfúvásával, nem okoz-e szeleket és puffogatást? Nem jelentkezik-e gyakran erős szívdobogás? Ezen különböző jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egy ideig kinozzák a beteget és igen súlyos betegség hírnökei. Ha e betegség hosszabb időn át tekintetbe nem vétetnek, száraz köhögést okoz, kísérve hánytatási kényszerrel. Később piszkos, barna színezetű bört okoz, a lábak és kezek hideg veritékkel borítvák. A mint a máj és a vesék lassankint mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalmak jelentkeznek és a rendes gyógyítási mód hasztalannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontosan gyógyíttassék, mindjárt keletkezésekor, mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szernek tekintendő az egész betegség elhárítására, az étvágy vissza-szerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatérésére. A betegség „máj betegség”-nek nevezetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shakerkivona t”, növény-készület, mely Amerikában készült az Uj-York, London és Majnai-Frankfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövében támadja meg és az egész szervezettel kirekeszti.
Raktárak. Egerben: Köllner Lőrincz; Franzfelden: Draskóczy Mór; Gyöngyösön: Mersits Nándor; Hollósán: Mühlbauer J. R.; Kassán: Wandraschek Károly, Hegedüs Lajos; Késmárkon: Switawsky A., Genscher Károly, Switawsky Ferencz; Komáromban: Schmidhauer Lajos; Léván: Bollmann Ed.; Lőcsén: Honty Sámuel; Metzencsén: Szurkay József; Miskolcon: Dr. Hercz Mór; Nyitrán: Tombor Korn.; Pozsonyban: Heinrici Frigyes, Piszatory Bódog, Soltz Rezső; Selmeczbányán: Sztankay Fr. uraknál.
 Tulajdonos: **White A. J.**; főgynökség és főraktár Magyarország, Erdély és Horvátország részére **Török József** gyógyszerésznél **Budapestben**, király-utca 12. sz.

Lungen- und Magenleiden
 geheilt.
Amtlicher Heilbericht
 des f. f. Garnisonspitals Nr. 23 zu Agram über beobachtete Heilwirkung des Hoff'schen Malzextrakt-Heilmittels bei der Hoff'schen Malz-Chokolade. Beide Erzeugnisse erwiesen sich für Refrakteszenten, dann für an Katarrh und Reizungszuständen der Athmungs- und Verdauungsorgane Leidende als ausgezeichnete diätetische Stärkungsmittel und ist die Chokolade als bester Ersatz für Kaffee, wo dieser, als zu reizend, nicht ordinirt oder eingehüllt wurde, besonders zu empfehlen; sie war überdies den damit behandelten Kranken und Refrakteszenten ein sehr beliebtes Frühstück, was der Beobachtung gemäß becheinigt wird.
 Agram, am 23. November 1878.
 Spitals-Geheerzt **Dr. Jichig**, Oberstabsarzt. **Dr. Kaiser**, Stabs- und Abtheilungs-Geheerzt.
Der Segen Gottes ruht auf Ihren Joh. Hoff'schen Heilmitteln!
 (Selbstausgesprochene Worte eines Genesenen.)
 An den f. f. Hoflieferanten der meisten Souveräne Curvas, Herrn **Joh. Hoff**, f. f. Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Ritter beider preussischer und deutscher Orden. **Sabit: Wien, Graben 2, Sabits-Niederlage: Stadt, Graben, Fräunersstraße Nr. 8.**
 Sie durch habe ich das Vergnügen, Ihnen mitzutheilen, daß Ihr Hoff'sches Malzextraktbier für den Magen und die Lunge unübertrefflich ist. Die **Chokolade** und **Brustbonbons** geben seit Jahren in meiner Familie nicht aus; wir können nicht genug unserm Hausarzt danken, daß er uns ein solches Hausmittel wie Ihre Malzpräparate anrieth.
 Der Segen Gottes ruht auf Ihren Heilmitteln, wenn auch Herr Hoff von Kaffern und Königen genug Anerkennungen hat! so halte ich es doch für meine Pflicht, auch meine Anerkennung über die **ausserordentliche Heilkraft** im Interesse der Leidenden zu zellen und bitte um Veröffentlichung. (Bitte um Zulassung von 50 Blajchen Malzbier, 13 Beutel Hoff'sche Malzbonbons und 10 Pfd. Malz-Chokolade.)
 Bresburg.
 Man fordere nur **echte Johann Hoff'sche Malzfabrikate** mit der durch das f. f. Handelsgericht in Oesterreich und Ungarn einregistrierten Schutzmarke (Bildnis des Erfinders). Dem unechten Erzeugnis Anderer fehlen die Heilkräuterstoffe und die richtige Bereitungsweise der Johann Hoff'schen Malzfabrikate und können nach Aussage der Aerzte schädlich wirken. — (Die echten Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauen Papier.)
 Depot: **Jos. Makoviczki**, Apotheker in **Eperies.** 19 1-4

Auswanderung!
 Die Königl. Belgischen Postdampfer der „RED STAR LINE“ fahren jeden Samstag **DIRECT** von **ANTWERPEN** nach
NEW-YORK & PHILADELPHIA.
 Ausgezeichnete Dampfer mit vorzüglicher Einrichtung für Passagiers aller Classen. Deutsche Bedienung und Arzt auf jedem Schiff. — Preise ermässigt.
 Man wende sich an „B. von der Becke & Marsily“ in **ANTWERPEN** oder **G. KOZÁK** in **KASCHAU.**
 15 5

retett leánykájára, imádott Erzsikéjére semmit, semmit sem hagyhatott! Ez keserítette utolsó percét. Nyugodj békében sokat szenvedett szív! Emléked áldva marad közöttünk! S.

A márczius 15-diki ünnepély s táncmulatság.

Nemzeti színű zászló lengett a collegium felső emeletének ablakából az utcára, mintegy hivogatólag, hogy térjete be a collegium nagy termébe, melyet templomná avatott fel a hazaszeretet ünnepéje, — s a templom nem maradt turesen, sőt délelőtt 11 órákor zsufolásig megtelt közönséggel. — voltak ott agok és ifjak, férfiak és hölgyek vegyesen, kiket egy koszoruba font azon fenséges érzelem, mit honszerelmnek nevez a gyarló emberi nyelv.

Mely megilletődés látszott az arcokon, midőn a theologiai daleylet elkezdte énekelni a „Szózat”-ot, — melynek dallama a legszebb zsolozsmákat felülmúlja s mely költeményben bennfoglaltatik a magyar nemzetnek minden bánata, szenvedése s egyszersmind minden reménye, hogy „még jönni fog egy jobb kor”... — A szabatos éneklés után Prihoda Etele jogász-testületi elnök lépett fel a szószékre s szépen kikerekített szónoklatában fejtegette 1848 márczius 15-nek fontosságát. Ezután Horváth Ödön szavalta el Tóth Kálmán varázshatású költeményét, mely költemény címét a „névtelen félistenek” harci jelszavától vette, a jelszó az, hogy: „Előre!”... — melytől lázba jött a honvéd s mely költeménynek szavalásától a mi sziveink jöttek lázba! — Megzendült most a daleylet tagjainak ajkán a „Marseillaise”, a francziák Rákóczy-indulója, mely csatára szólít mindenkit, mert ellenök zsarnokaik uralma „véres lobogót emele!” — A hatalmas harci riadó elzengése után Kósa Barna szavalta el „Az aradi Golgotha” című költeményét, melyben az aradi vértanúk halála van elbeszélve. — Utána Pap József lelkes hangon mondta el „Dessewffy Arisztid emlékezete” című szónoki művét, melyben a vértanui halált szenvedett Dessewffy Arisztid dicsőítette s felhívta az ifjúságot, hogy kövesse annak példáját, ki az igazságért bátran halt meg.

Végül a theologiai daleylet énekelte el a „Hymnus”-t, melynek imaszertü hangját minden honfiszív visszhangozza, hogy: „Isten áldd meg a magyart”...

12 órákor vége volt az ünnepélynek s a közönség széteszolt.

Az esti táncmulatságon egyáltalában nem volt oly nagyszámu közönség, mint a nappali ünnepélyen, sőt oly kevesen vettek benne részt, hogy a táncmulatság anyagi sikert nem hozott létre, — azonban a mulatság a legkedélyesebb színezetű volt. A pompának hire sem volt e mulatságon, a „Fekete Sas” nagy terme is csupán nemzeti színű zászlókkal volt díszítve, mely díszítésnél azonban szebb nem képzelhető... hisz a tricolor zászló színei beszélnek... Igen, beszélnek!

A piros szín azt mondja: Ne sajnáld piros véredet ontani hazáért!

A fehér: Széplőtlen legyen előtted a haza becsülete!

A zöld szín pedig azt mondja: Remélj! Szebb idők következnek e sokat szenvedett hazára!

Hihetőleg e biztatás okozta azt, hogy a kis számu közönség eleitől fogva a legderültebb hangulattal mulatott, — a csárdást oly tüzzel járták s annyiszor megújrázták, mintha csak a csárdás táncolásban állana a földi boldogság legmagasabb foka! A francia négyeseket mindössze 22 pár táncolta, azonban a tánczolók kevés számát bőven pótolta a fesztelen jó kedv, mely rózsaszínűvé tett minden arcot. Hajnal felé oszlani kezdett a társaság, de az ottmaradtak javában járták a csárdást e nóta mellett tovább is:

„Kossuth Lajos író deák,
Nem kell neki gyertyavilág, —
Megírja ő a levelet
A hajnali csillag mellett”... —

Az mindenesetre igen regényes dolog, a levelet csillagfény mellett írni (kivált szerelmes levelet), — azonban az kár, hogy e táncmulatságon nem lehetett csillagfény mellett táncolni, pedig felfért volna, — mivel a gyertyák mindinkább siettek az enyészet ölebe s hajnali 5 óra körül, midőn az utolsó csárdás elhangzott s a még ott levő csekély számu közönség is eloszlott; már csak egy pár szál gyertya pislogott szomorúan a csillagokban, mintha azon buslakodtak volna, hogy miért nem nagyobb számu közönségre hintették világukat?

Azt nem árulom el, hogy a bálban jelen volt hölgyek közül kinek ítélném oda a szépség almáját, mert ebből már az ó korbán veszedelmes háboru keletkezett, én pedig békeszerető honpolgár vagyok s nem akarom fejemre a harag özönét zudítani.

A rendezőség pedig, melynek fáradságát anyagi siker nem koronázta, elmondhatja, hogy sok elveszett ugyan, de a becsület megmaradt!

K. B.

A helybeli jogakademia polgárai által f. hó 15-én rendezett táncmulatság alkalmával, Tóth Kálmán, elhunyt költőnk sirszobra javára a következő felülfizetések történtek: Novák Mihály 2 frt, Prámer Zombory Luise 2 frt, ifj Dessewffy István 1 frt, Vandrák Vilma 2 frt, Kéler Gizella 2 frt, Dr. Berzeviczy Albert 2 frt, Mész Frigyes 2 frt, Dr. Sebestyén Jenő 2 frt — N. N. (Kassáról) 1 frt — E 17 frtot tevő összeg, az alant irt napról kelt postautalványal Vadnay Károly a „Fővárosi lapok” szerkesztőjének felküldetett.

1881. márczius 18. Prihoda Etele közügyi testületi elnök. Horváth Ödön, alkalmi pénztárnok.

Levelezés.

Eperjes, márcz. 14.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapjának f. hó 12-én megjelent száma az éptüben lévő r. k. felsőbb leány-növeldé ügyében egy cikket hozott, melyre nézve a tisztelt olvasóközönség tájékoztatása végett megjegyezzük:

1. hogy a növelde felépítése vállalatkép van átadva, hogy a vállalat teljesítése körül felmerülő mindennemű rendőri kérdések tisztábazozatala a vállalkozók kötelessége, és hogy ennél fogva mindennemű visszaélést csak ok felelősök;

2. hogy a helybeli r. k. hitközség közgyűlése az építési feletti felügyelet végett egy, az apát-plébános uron kívül, még hat világi tagból álló végrehajtó bizottságot küldött ki, és hogy sem a bizottság sem az apát-plébános ur a szóba jött ténynek sem tanácsadással sem utasítással részesei nem voltak. Uraságodnak alázatos szolgálói

a végrehajtó bizottság.

Felhívás

a magyar vidéki városok fűszer-kereskedőihez.

Kartársak!

Az 1881-ik évi IV. törvényzikk, mely a cukor-, csokoládé-, csokoládé-, kávépótlományok és sör-fogyasztás megadóztatására vonatkozik, folyó évi április hó elején fogantatottatik.

A nevezett törvényzikk 6-dik §-ában nyit községek számára előirányzott adórendszer, az általánosítás, és ennek kifolyása, a többszörös megadóztatása, oly veszély, mely kereskedelmi viszonyaink teljes átalakulását, és előre meg nem határozható állapotokat idézend elő, — oly állapotokat, melyek mindenesetre szomszédpartományaink — részben pedig országunk zárt városainak fognak előnyére szolgálni.

A nyit városok és községekre egyoldalulag felrótt terhek egyrészlől, valamint összeköttetéseink, az adórendszer hiányosságából eredő, teljes felbomlása és elsatnyulása által másrészlől, azon súlyos gond gerjesztetik fel bennünk: hogy üzleteink romlásnak indulnak, vagyonunk, sok évi tevékenységünk gyümölcse — és végkövetkezésményül, széplőtlen neveink veszélyeztetnek.

Kartársak! Alólírottak, az általuk képviselt helységek nevében, ezen aggodalmak és félelmeknek, egy, folyó hó 10-kén Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter Ó Nagyméltóságától nyert kihallgatás alkalmával leplezetlen kifejezést adtak, és aggasztó helyzetünk igazságos elismerése mellett, azon kegyes ígértét nyerték, hogy egy érdekeltekből álló országos értekezlet által kidolgozandó, a nevezett adó kiviteli módozataira vonatkozó javaslat, a mennyiben a törvényvel ellentétben nem fog állni, és az államkincstárt nem károsítandja, teljes méltánylásban részesülend.

Kartársak! A világ, mely közvetlen előttünk áll, erőnk teljes megfeszítését követeli az iránt, hogy a módozat, melyet teremteni feladatunk, a fogyasztási adót csakugyan fogyasztási adóvá tegye, — ne felejtjük, hogy ez adó lehető teljesebb kiaknázásában fekszik jövőnk Conditio sine qua non-ja, — terjesszék ezen irányt minden rendelkezésre álló eszközzel, és gyülekeztek személyesen, minél tömegesebben, a költségek tekintete vétele nélkül, melyek, kockán álló létünk ellenében kérdésbe sem vehetők, a folyó hó 24-kén tartandó értekezletre a fővárosba, hol a működő bizottság „Grand Hotel Hungaria” szállodában, már e hó 21-től kezdve állandóan gyűlésezeni fog.

Gyűjtések és rendezések addig kívánataitokat, — világosításokat fel azután a mérvadó köröket érdekeitekről, — és tudjátok meg, hogy csakis az egész ország kívánatának egyhangu kifejezése lesz döntő jövőtök felett, — törekedjetekek szellemi tehetségeitekkel oda, hogy a „Magyar gyarmatára kereskedők első országos értekezlete” elérje, mire hivatva van: „egy oly adó teremtését, mely a kereskedelem érdekei kimelése mellett, állam és polgárra nézve egyaránt üdvös leend.” Iparkodjunk egyesült erővel ezen cél felé, — itt az alkalom!!

Kelt Székesfehérvárott, 1881-iki márczius hó 13-án.

A magyar gyarmatára kereskedők első országos értekezletének működő-bizottsága.

(Aláírásra a székesfehérvári, a nagy-kanizsai, a keszthelyi, a szombathelyi és a tatabányai fűszerkereskedők nevében többen.)

Különfélék.

Színház. Hogy a színház megnyitásának ünnepe minél fényesebb és szebb legyen, arról buzgó lelkiismeretességgel gondoskodik a műkedvelők a Prologban fellépő díszes koszoruja. Az egyöntetű összhangzatos előadás czéljából már a folyó hó 14-én is összpróba tartatott. — Hiszszük is, hogy a siker emlékeztetéssé teendi e napot! A Prolog most külön nyomtatásban is megjelent. Csak kár, hogy kevés (300) példány van megrendelve. Német fordításban (Reich L.) is kapható lesz. A nyomandó német példányok száma 200. — Több példány mellett szép haszna lehetett volna ebből is a színháznak!

Értesítés a színházi jegyekről. A színház-megnyitási előadásokra szóló előjegyzésekkel — mint annak idejében e lap utján közzététetett — alólírott bizatván meg, értesítettnek a t. cz. uraságok, kik páholyokra és tülhelyekre előjegyeztek, hogy a jegyek a városi adópénztárban f. hó 21-ik napjától kezdve a hivatalos órák alatt (délelőtti 9 órától kezdve 12-ig, és délután 3—6-ig), legkésőbb f. hó 25-ik napjáig beváltandók; megjegyezve, hogy azon jegyekre nézve, melyek e határidőn belül be nem váltatnak, az előjegyzések érvénye megszűnik. Eperjesen, 1881. év márczius hó 18-án. — A színház-építő választmány megbízásából Kyss Géza, vál. jegyző.

Meghívás. Az eperjesi „önkéntes tűzoltó-egyesület” f. évi márczius hó 20-án délelőtti 11 órákor a városház tanácstermében rendes évi közgyűlést tart, melyre az egyesület összes alapító, pártoló s működő tagjai tiszteletteljesen meghívotnak. (A folyó évi márczius 6-ra hirdetett közgyűlés a tagok $\frac{2}{3}$ -ának meg nem jelenése miatt nem tartathatott meg.) A tanácskozomány tárgyai: 1. Elnöki megnyitó beszéd. — 2. Jelentés az egyesület 1880. évi működéséről. — 3. Pénztárnok s a számvizsgáló bizottság jelentése. — 4. Az 1881. évi költségvetés megállapítása s a jövő évi számvizsgáló bizottság megválasztása. — 5. Netaláni indítványok tárgyalása. — Eperjesen, 1881. évi február hó 15-én. — Kubinyi Albert s. k., egyesületi elnök. Vida Aladár s. k., jegyző.

Az új főorvosról. Még kitűnő szízi főorvosunk elvesztése miatti gyászunk sajgó fájdalma alig enyhült, már is sokan a leendő orvosról beszélnek. Erről mi most bővebben nem akarunk szólni, azonban azt már is megjegyezzük, miszerint elvárjuk a város bölcs atyáitól, hogy olyat fognak választani, a ki hosszabb idő óta tartózkodván városunkban, annak dolgaival ismerős és a közönség részéről, s főképen az alsóbb, szegényebb néposztály részéről bizalommal részesül, — mert mindenkor kész — ahhoz is fáradni. — A gazdagoknak házi orvosuk van, — a szegények — a városi.

Bánó József megyénk kitűnő fia, az országos levéltárban búvárkodik jelenleg a sárosmegeyi múlt századokbeli nemzetiségi viszonyokról tartandó felolvasása érdekében. Ezen felolvasást a m. történelmi társulat ez évi Eperjesen tartandó ünnepélyes nagygyűlése alkalmával fogja megtartani.

Benczur Gyula hazánkfia, a müncheni művész-akadémia tanára, legközelebb hosszabb időre Olaszországba utazott, ahol főleg a régi mesterek műveit szándékozik tanulmányozni.

Beküldetett. Nyilatkozat. Tudomásomra esvén, hogy fölölem azon álhir kering, mintha szándékomban volna a zborói választó kerületben képviselő-jelöltként fellépni s ez irányban meg is indítottam volna már a kezdeményező lépéseket; félreértések kikerülése végett s az igazság érdekében kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ilyen szándékot nem táplálok, s magam részéről okot e kőza hirre nem szolgáltatam. Különben a mennyire fontos a választási ügy, annyira korai még, hiszen most még a megválasztott képviselők atyai szárnya alatt lengedezünk s ki biztosíthat bennünket arról, hogy a jövő választásoknál nem fog-e neki újból sikerülni bennünket honatjai karjai közé ölelhetni. Zborón, márcz. hó 14. 1881. Toszt Károly.

A makoviczáról arról értesitenek, miszerint Toszt Károly ur, kinek fellépte (mint követjelölt) e lapokban is jeleztetett, már fel nem lép, de egy gróf Hunyadynak engedett helyt, ámbár a mint látszik oly ellenjelölt is készül ellene fellépni, kinek szándéka volt magát más, de közelfekvő kerületben megválasztatni.

Időjárás. Ugy látszik, hogy a márcziusnak áprilisi kedvteléseit vannak, majd elborul, majd kiderül, majd meg olyan szél fogja elő az embert, hogy kész elhinni a vén dadé mondását: „Eb a hideg sél nekü!” — Bizony enyhébb fuvallatai is lehetnének ennek a martialis márcziusnak! Januáriusból hozza a nótiáját, oly keményen fujja!

Kárpátgyelet. Felhivatnak az Eperjesen és vidékén lakó kárpátgyeleti tagok, hogy az ez évi tagsági díjakat Husz Armin tanár unárl lefizetni sziveskedjenek.

A magyar ipar és a kormány. A „Presse”-nek Budapestről a következőket sürgönyzik: A magyar kormány a közelebbi napokban törvényjavaslatot terjeszt a parlament elé a magyar ipar pártolása tárgyában. E szerint a magyar ipar tíz évig minden egyenes adó alól felmentetnek. E kedvezmény nemcsak az új gyárvállalatoknak, de azon régebbi iparos műhelyeknek is szól, melyekről bebizonyítható, hogy még nem állanak a műszaki fejlődés azon fokán, mely a szomszéd álla-

mok iparával való versenyt lehetségessé tenné. Ezenkívül a gyáraknak külföldről behozott gépek után fizetett vámok visszatérítetnek, még pedig oly formában — Ausztria felszólamlását elkerülendő, — hogy a felek megfizetik ugyan a vám-tételt a határon, de az állampénztár ez összeget nekik nyugtájukra visszafizeti. Végül a kormány felhatalmazást kér az országgyűléstől, hogy az állam ingatlanait csekély bérért magyar iparosnak bérbe adhassa.

Ásványvizeink érdekében. Ez év tavaszán Majna melletti Frankfurtban egy általános balneologiai kiállítás fog tartatni. E tárgyban — mint értesülünk — a m. földtani társulat, Bernáth J. indítványára kérvényt nyújtott be a kereskedelmi miniszteriumhoz s fölhívta a miniszter figyelmét azon előnyökre, melyek Magyarországban a kiállítás leendő hivatalos részvételéből erednek. Valóban tekintve azon csaknem páratlan gazdagságot, melylyel az ország egyes vidékei ásványos vizek tekintetében dicsekedhetnek, kétségtelen, hogy egy gyötteményes kiállítás nemcsak a külfölddel ismertethetné meg ásványos vizeinket, hanem sokat tehetne a külfölddel való érintkezés azon kereskedelmi érzék fölébresztésére is, melynek hiányában ezen források ma csak holt tókének nevezhetők. (M. F.)

Adóztatás postai utalványokkal. A kereskedelmi miniszter rendeletileg értesíté a fővárost, hogy f. évi márczius 15-től kezdve adótarozások és kincstári illetékek posta útján való beküldésére postautalványokat bocsát ki. E postautalványok három részből állnak: az utalványból, a szelvényből és a feladó-vevényből; a két első részt a feladónak kell kitölteni, az utóbbit a postahivatalnok s ez a pénz postára adása napjától számítva hat hónapig nyugtául szolgál az illető tétel befizetésére nézve. Ha a fél hat hó leforgása alatt nem kapja meg az adóhivatali nyugtát, reklamálhat. Az őrlelt ára 1 krajczár, a reclamatióé 10 krajczár. Az illeték és adóutalvány színre nézve is különbözni fog, az egyik sárga, a másik sötét szürke lesz. Az adófizető az adótarozásra szolgáló utalványban megjelölni tartozik az adófőkönny kötet és lapszámát, az illetékeknek pedig a fizetési meghagyás száma lesz feljegyzendő.

Táborszky és Parsch nemzeti zenemű-kereskedésében Budapesten, megjelent: „A toborzás“ Rátkay László eredeti népsziművének legkedveltebb dalai 1. Gyöngyvirág a bokor alján. 2. Zöld leveles koszorú. 3. Kék csillaggal van tele. 4. Harmat van a faluban. 5. Barna kis legénynek. 6. Haj! egyszer egy kis menyecskének. 7. Haris szállong künn a réten. 8. Sikos a hó. Énekhangra zongora kísérettel (vagy zongorára külön alkalmazta Erkel Elek. Ára 1 frt 50 kr.

Kiefusz Antal kitünő zongora- és orgonahangolót ajánljuk a t. közönség figyelmébe.

Correspondenzen.

Bartfeld, den 15. März.

Während heute vieler Orte die Gedächtnisfeier der Grundsteinlegung der ungarischen Freiheitskämpfe gefeiert wird, versammelten sich als am Vorabend dieser

Nationalfeier die Bartfelder unter dem Vorfige des Ministerialcommissärs Joltán Ságócsi Péterffy zur Begründung der materiellen Freiheit und Unabhängigkeit, denn es handelte sich um die Einführung eines unsern Verhältnissen entsprechenden Hausindustriezweiges.

Auf Grund eines Bittgesuches, das die Stadtcommune an das hohe Ministerium gerichtet, erschien durch Letzteres ausgehend, benannt min. Commissär, um die für uns partiiell und im Allgemeinen für das Land hochwichtige Frage in facie loci zu ventiliren. Nach einleitenden Worten, in denen der min. Abgesandte die Wichtigkeit der Hausindustrie der Grundlage und Mutter der Großindustrie hervorgehoben, mit welchen er dieselbe als Uebergang eines Agriculturstaates zum Industriestaat bezeichnet; und durch welche er auch die verhältnismäßig bedeutenden Erfolge derselben in dem kurzen Zeitraum von einigen Jahren ihres Bestehens hinwies, konnte er um das Vertrauen zur Hausindustrie nicht zum Schwanken zu bringen, nicht unerwähnt lassen, daß er bereits im Jahre 1875 in Esperis gewesen, um dieselbe im Sáros Comitat einzubürgern, doch scheiterte dies Vorhaben nicht etwa an der Lebensunfähigkeit dieser Idee, sondern einzig und allein nur an dem, competenten Ortes gemachten Auspruch, dieselbe sei für Sáros mindestens entbehrlich! So rehabilitirt die Ehre der Hausindustrie, übergang er zur Sondirung der naturgemäßen Industrie-factoren der hiesigen Gegend, und nachdem das Bittgesuch speziell die Einrichtung einer Kürnberger Kinderpielereschnitzerei betont, klärte er die Versammelten dahin auf, daß dieser Industriezweig wohl auch von Seite des Ministers für Handel und Gewerbe als desjenigen für Cultus und Unterrichtes schon ins Auge gefaßt wurde, daß sich jedoch der Einbürgerung derselben bis heute noch folgende Hindernisse hemmend in den Weg gelegt:

Dieser Industriezweig, welcher nur durch die enorme Arbeitstheilung so billige Erzeugnisse zu liefern im Stande ist, kann erfolgreich nur dann betrieben werden, wenn sogleich ein ganzer Stock Arbeiter (wie sich der Vortragende ausgedrückt) Hand in Hand arbeitet und durch Besammlen und Zusammenarbeiten sich einen neuen Stock solcher Arbeiter erzieht, deren Kindern der Hang und Geschicklichkeit zu dieser speziellen Beschäftigung von der Wiege an beigebracht wird; dieser wichtige erste Stock kann natürlich nur durch Colonisirung aufgebracht werden, umsomehr, da für die so verschiedenartigen und vielseitigen Momente der Arbeit kein Lehrmeister in einer Person zu finden ist. Wenn nun auch durch persönliche Intervention des Vortragenden Colonisten aus dem sächsischen Dorfe Sayfen zu gewinnen, oder vielmehr bereits gewonnen sind, so ist die Frage doch noch unentschieden, wohin die Colonie zu gründen wäre, da der betreffende Ort für dieselbe und im Interesse derselben Bedingungen entsprechen müßte, welche eben nicht jeder Ort vollkommen zu erfüllen im Stande ist, deshalb wurde der Stadt von Seite des h. Ministeriums das durch den min. Commissär ausgearbeitete diesbezügliche Memorandum zur Einsichtnahme und Berücksichtigung, eventuellen Annahme der darin gestellten Bedingungen zugesendet werden und bis dahin bleibt die Frage der Einführung obbenannten Industriezweiges in der Schwebel. Obwohl die Versammelten, in der Anhörung, den geforderten Bedingungen entsprechen zu kön-

nen, ausdrücklich die Kinderpielerwarenindustrie als die hier a priori zweckentsprechendste und die allgemeine Nothlage sicher bekämpfende hielten, unterließ der ministerielle Abgesandte nicht die Interessenten auf die gesunde Basis der Korbflechterei aufmerksam zu machen, und führte diesbezüglich leuchtende statistische Beweise für die schnell durchgreifenden practischen, materiellen Erfolge dieses Industriezweiges an. Während z. B. noch vor 4—5 Jahren die an der Donau gelegenen Trauben nach Rußland expeditrenden Drischkaffen jährlich 70—80,000 fl. für Körbe nach Währen vorausgaben, wies die königliche Staatsanwaltschaft die die Korbflechterei in den Gefängnissen eingeführt, bereits einen jährlichen Nutzen von circa 70,000 fl. aus und machte dadurch die ausländischen Bezugsquellen überflüssig.

Noch interessantere Daten lieferte er bezüglich der Frauenindustrie. Zu diesem Thema bewog ihn namentlich ein Passus obgenannten Bittgesuches, der ausdrücklich keine Frauenindustrieschule verlangt, der Vortragende will diesen Passus als eine unbedachte Erklärung hinnehmen, denn seiner und aller Fachmänner Ansicht nach, bildet gerade die Frauenindustriefrage ein höchst wichtiges Element im sozialen Leben und selbst die Frauenvereine thäten besser diese Industrie ins Leben zu rufen, respective zu fördern, als Alte und Kranke zu unterstützen und Waisen zu erziehen; Dies und Senes wäre directe Sorge des Staates. Laut statistischen Daten belaufe sich der Werth der Frauenindustrieproducte, durchschnittlich alle Culturstaaten Europas genommen, auf 50% des durch die Männer erworbenen; in Ungarn sind die Frauen und Mädchen beinahe ausschließlich Consumenten, während Ungarn nur in 5 Städten (darunter Raichau) Hand-schuhnäherinnen hat, sendet Budapest allein jährlich 700,000 Paar zugeschnittene Handschuhe nach Währen zum näher; und da eine Person per Tag 40—50 kr. durch Handschuhnähen verdienen kann, beträgt der Erwerb einen aus 3 arbeitenden Mitgliedern bestehenden Familie im Jahr gegen 400 fl.

Gewinnend für die gute Sache waren Beispiele, die er aus dem Leben nehmend, angeführt, und als Beweis einestheils die Nothwendigkeit der wohlhabend machenden Haus- und Großindustrie, und andertheils des aneifernden Fortschrittes dieses bei uns so jungen Sprößlings diene die Thatsache, daß die Kunstschneiderei in Ungarn bereits so schöne Gegenstände liefert, daß sie aus Mangel an kaufendem Publicum nach Paris gesendet werden müssen. Wohl ist daran theilweise auch die mißlichäpnde Vertrauenslosigkeit zum Einheimischen und die pruntende Großsucht nach ausländischen Schuld, doch zeugt dies auch deutlich dafür, daß Alles geht, wenn man nur ernstlich will! Wenn nun auch die hohe Regierung gerne gewillt ist der Hausindustrie aller Orten nach Kräften materiell und moralisch unter die Arme zu greifen, so liegt doch die Grundlage des Gedeihens derselben in der Arbeitswilligkeit der Bewohner des Landes, und man muß beinahe gerechte Zweifel setzen, ob es ein Grund ist in einem solchen Lande zu leben, wo der von Natur aus freigiebige Boden den Bauer so verwöhnt, daß er (wie der Vortragende aus Erfahrung versichert) lieber hungert, als daß er nur 40 kr. per Tag durch Arbeit verdienen sollte! X.

Prolog.

Zur Eröffnung des Esperieser Schauspielhauses
von Dr. Várady Antal.

Deutsch von Reich Lajos.

Der Schauplatz stellt den königlichen Hof der Weltgeschichte vor.

Thronsaal der Göttin Weltgeschichte.

1-te Scene.

Die Weltgeschichte und ihr Hof. Der Dichter.

Dichter.

(Nachdem die Trompeten zu schallen aufgehört.)

Erhab'ne Himmelstochter, Weltgeschichte,
Dein stolzes Schiff der Zeiten Meereswogen
Bei Sturmesrausch und ruh'ger See durchfliehet;
Sein Kiel bald blutigen Wellenschaum durchschuret
Und bald sich weich auf Rosenbeeten wiegt;
Doch Du stehst unveränderlich und heilig!
Auf rollst Du vor mir der Vergangenheit
Ulmachtet oder sonn'beleuchtet Bild,
Daß meine Laute mit den Klageklängen,
Und mit dem Freudenklang beglückter Zeiten,
In hellem Jubelklang die Luft erfüllt.
An deines Thrones Stufen knie ich nieder,
Wo traurig dasieht die Vergangenheit;

(Er zeigt auf jede einzelne Gestalt, die sie niden.)

Das Recht mit ungerichtlich bloßem Schwerte,
Mit gleicher Wage die Gerechtigkeit.
Dir huld'gend stehen die Jahrhunderte
Mit grauem Barthaar, alter's tief gebücht;
Die Einen von dem Glücke hochbegnadet,
Die Andern von des Unglücks Hand erdrückt,
Und das Gesetz vom Zeitgeist geschaffen
Sein Urtheil sucht in deines Auges Sprühen;
Doch sieh! im Sturm und Ungewitter ziehen
Beflügelt dort der Ruhm, die Herrlichkeit
Auf flammendem Gefang des Dichters hin.
Vergangnes Leid, so wie die Zeit des Ruhmes
Nach s'ingend, würdig ich der Welt bekannt.
Zwar, in des Ungars heil'gen Muttersprache,
In deiner Sprache süßes Vaterland.

Geschichte.

Sei laut begrüßt, an meinem Thron, o Dichter,
Der als Apostel Du des Volkes kamst,
Der Du ins Lied der Seele Flammen gießest
Damit Du Deines Landes Herz entflammst.

Bericht will ich am heut'gen Tage halten;
Dich ruf ich darum, hör' was ich beschließe:
Im Lied gib deinem Volke dann Bericht,
Die Weltgeschichte ist das Weltgericht!
Es sei Gesetz! (Das Gesetz öffnet aufstehend sein Buch.)
Der ruft vor meinen Thron
Die sturmgestählte Tochter, die im Unheil
Wie in des Glückes Tagen mutig stehet
Seit langen sieben hundert Jahren schon
Die Stadt Esperies ruft vor meinen Thron!
(Herolde rufen sie. Zu ihrem Hofe.)

Wer von ihr weiß, soll unverholen sprechen.
Es werde klar mir die Vergangenheit.
Jahrhunderte, entschleiert mir die Zeit!

2-te Scene.

(Esperies tritt auf. Die Jahrhunderte verbeugen sich.)

Esperies.

Vor Deinem Thron bin, hohe, ich erschienen.
Geschichte, Du der Zeiten Königin,
Ich harre zu Befehle des Beschlusses,
Beurtheil' — frag — in Deiner Macht ich bin!

Geschichte.

Von der Vergangenheit wirft Du mir Künden,
Damit ich weiß ob Du der Zukunft werth,
Die Dir in meinem Buche steht geschrieben?!
Harrst Lind'ring für den Schmerz, der Dir geblieben,
Hast Du Verdienste, die des Lorbeers werth?
Sieh! der Jahrhunderte geschäfte Reihen
Da stehen sie, so auch des Unglücks Nacht,
Das Glück und meines Hofes alle Geister.
Sie wissen Alles. Darum habe Muth!
Bericht' mit Wahrheit Deinen Lebenslauf.
Gerechtigkeit Du wieg'st; Dichter, zeichne auf!
Beschüß' sie Recht; und Recht Du ziehe Grenzen;
Ihr Alle gebet Zeugniß mir hernach
Ob Alles wahr und würdig, was sie sprach.

Esperies.

O, hohe Frau, sehr viel hab ich gelitten
Und hatt' des Ruhmes Freundentage viel.
Das Unheil konnte niemals mich vernichten,
Im Glück war eitel Hoffen nicht mein Ziel.
Doch höre meinen ganzen Lebenslauf!
(Leise flüstert, die Stadt Esperies erscheint im Hintergrund.)
Der zweite König dieses Namens; Góza,
Des heil'gen Árpád Stammes theurer Sproß
War mein Begründer, brachte mir Bewohner
Ob sieben Male hundert Jahr' verfloß.

1. Jahrhundert.

Ich sah's! Ich bin der 12-te von den Greisen,
Seit Engel über Bethlehem gestellt,

Die Ruhm und Herrlichkeit dem Herrn sangen,
Und Friede wurde in der ganzen Welt.

Glück.

Dort war auch ich und säete den Samen,
Woraus der künft'gen Größe Halm gedeiht.

Unglück.

O wär' ich dort, ich hätt' mit neid'chen Händen
Den gold'nen Samen in den Wind zerstreut!

Gerechtigkeit.

Verstumme Böse. Sieh! die Stadt, sie steht.

1-tes Bild.

(Góza II., Einwanberer.)

Esperies.

Es wuchs mein Ruhm, bin mächtig auch geworden,
Des Reichthums Born hat nieder sich gekent,
Dies Wappen hat der König Robert Karl
Als Eigenthum als Schatz mir dann geschenkt
So ward ich frei, die königliche Stadt.

Ein anderes Jahrhundert.

Ich war's, der diesen Tag gesehen hat;
Der XIV. bin ich in langer Reihe!

Recht.

Seit damals wohn' auch ich an jenem Ort.

Gerechtigkeit.

Fürwahr, mein Wohnsiß, sieh! ist immer dort!
(Sie zeigt hin.)

2-tes Bild.

(Robert Karl und sein Hof: Er übergiebt die Fahne auf der die Jahreszahl 1324. Symnus.)

Esperies.

Und jetzt o fahre weiter fort, Du Sanger,
Der edlen Heldenamen würdig kind,
Und sing' von jenen längst entschwunden Tagen
Die voller Ruhmesglanz und Trauer sind!
Ersticht von Thränen kann ich nichts mehr sagen...

Dichter.

O schöner Zeiten ruhmvolle Geschichte!
Der Vulkan braust! Der Samen ew'ger Freiheit
Bricht von des Volkes Herzensthohe aus,
Und steigt in kühne Wipfel! Sturmestaus,
Verderben zieht auf blutgefärbten Bogen;
Doch hängt am Himmel bald ein Regenbogen —
Sieh! hin! Dort kommt sein Bild herausgezogen,
(Schluß folgt.)